

Uz sākumlapu>Tiesāšanās procedūras>Civillietas>Pierādījumu iegūšana

Civillietas jomā nepabeigtās procedūras tiesvedība, kas sāktas pirms pārejas perioda beigām, turpināsies saskaņā ar ES tiesību aktiem.

Pamatojoties uz savstarpēju vienošanos ar Apvienoto Karalisti, e-tiesiskuma portāls saglabās visu informāciju attiecībā uz Apvienoto Karalisti līdz 2024. gada beigām.

Pierādījumu iegūšana

Gibraltārs

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Parasti pierādīšanas pienākums attiecībā uz kādu lietas faktu ir tai pusei, kas atsaucas uz šo faktu savas prasības ietvaros. Tādējādi prasītājam ir pienākums pierādīt faktus, kas ir viņa prasības pamatā, bet atbildētājam ir jāpierāda fakti, kas pamato viņa aizstāvību.

Ja šaubas par faktu nevar novērst, uzskata, ka puse, kurai ir pierādīšanas pienākums, nav izpildījusi savu pierādīšanas pienākumu, un tiesa lems, ka fakts nav pierādīts. Tomēr tiesneša pienākums ir atrisināt svarīgus faktiskos jautājumus, un vienīgi izņēmuma gadījumos būtu jākonstatē, ka pienākums nav izpildīts.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Nav nepieciešams pierādīt atzītus faktus. Tiesneši arī var pajauties uz savām vispārējām zināšanām, lai atzītu kādu faktu, kas ir vispārināms vai skaidri noteikts, un šādam faktam pierādījumi nav nepieciešami.

Likumā ir noteiktas dažādas prezumpcijas, kuras var atspēkot ar pierādījumiem par pretējo. Tās ir prezumpcijas par bērnu likumību, laulību spēkā esamību, personu veselo saprātu un pazudušu cilvēku nāvi. Pastāv nevainīguma prezumpcija, bet civilā tiesvedībā notesājošs spriedums krimināllietā ir pieļaujams kā pierādījums tam, ka puse izdarījusi likumpārkāpumu (un tas nozīmē, ka pusei ir pienākums pierādīt nevainīgumu).

Pastāv nolaidības prezumpcija, ja prasītājs pierāda, ka viņam vai viņai ir nodarīts kaitējums tāda iemesla dēļ, kas bija atbildētāja ekskluzīvā kontrolē, un ka negadījums bija tāds, kas parasti rodas nolaidības dēļ. Līdzīga prezumpcija pastāv situācijā, kad personai ir uzticēta manta un tā ir pazaudēta vai iznīcināta.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Pierādīšanas standarts civillietās ir "varbūtību līdzsvars". Citiem vārdiem sakot, tiesa konstatēs, ka fakts ir pierādīts, ja ir pārliecināta, ka fakts ir vairāk noticis, nekā nenoticis. Šis standarts ir piemērojams elastīgi: ir nepieciešami pārliecinošāki pierādījumi, lai konstatētu nopietnus apgalvojumus, piemēram, varbūtību līdzsvars krāpšanas gadījumā, jo šādus apgalvojumus parasti uzskata par mazāk ticamiem.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Pierādījumus civilprocesā iegūst, pusēm uzrādot attiecīgos dokumentus, kā arī no liecinieku un ekspertu liecībām.

Katrā gadījumā piemēro atšķirīgus noteikumus.

Uzrādīšana

Civilprocesa pusēm tiek prasīts uzrādīt to kontrolē vai rīcībā esošus dokumentus, ciktāl tiesa tām uzdod to darīt, un ļaut pārējām pusēm pārbaudīt šos dokumentus. Parasti tiesa izdod rīkojumu par "standarta izpaušanu", kas nozīmē, ka pusēm ir rūpīgi jāmeklē dokumenti, kas vai nu pamato, vai nelabvēlīgi ietekmē kādas puses argumentāciju, bez īpaša pieteikuma tiesai. Jebkuras citas uzrādīšanas gadījumā pusei ir jāpieprasa tiesas atļauja. Tiesa var arī izdot rīkojumus par pierādījumu un īpašuma saglabāšanu.

Fakta liecinieki

Pusēm nav nepieciešama tiesas atļauja, lai iesniegtu liecinieku pierādījumus savas argumentācijas pamatošanai. Tomēr pusei, kas vēlas izmantot liecinieka pierādījumus, ir jāuzrāda liecinieka parakstīta liecība, kurā izklāstīti liecinieka pierādījumi, un jāaicina liecinieks sniegt mutiski pierādījumi tiesas sēdē. Ja puse neuzrāda liecinieka liecību vai pierādījumu kopsavilkumu pirms tiesas, puse nedrīkst pieaicināt šo liecinieku bez tiesas atļaujas. Turklāt tiesai ir plašas pilnvaras kontrolēt pieļaujamus pierādījumus, piemēram, izslēgt pierādījumus, kas citādi būtu pieļaujami, un ierobežot liecinieku savstarpēju nopratināšanu. Puse var arī pieteikties tiesas rīkojumam par liecinieka pierādījumu sniegšanu ar zvērestu apliecinātā rakstveida dokumentā, ko tiesas iecelts eksperts sagatavo pirms lietas izskatīšanas.

Tiesneša uzdevums galvenokārt ir novērtēt pušu sniegtos pierādījumus, un tas neietver neatkarīgu faktu vākšanas funkciju.

Liecinieki eksperti

Puse nevar izmantot ekspertu pierādījumus, ja tiesa nav devusi atļauju. Tiesa var kontrolēt jautājumus, par kuriem jāsniedz ekspertu pierādījumi, pierādījumu sniegšanas formu un maksu ekspertam.

Ja vairāk nekā viena puse vēlas iesniegt ekspertu pierādījumus par kādu jautājumu, tiesa var norādīt, ka pierādījumus sniedz viens eksperts, kuru kopīgi iecēlušas abas puses, nevis katrai pusei savs eksperts. Tiesa var pieņemt šādu norādījumu pēc savas iniciatīvas, bez pušu piekrišanas.

Tiesa nepieprasīs pusēm iesniegt ekspertu pierādījumus pēc savas iniciatīvas. Tomēr tiesa pati var iecelt ekspertu kā "vērtētāju", lai tas palīdzētu tiesai kādā jautājumā. Tiesa var likt vērtētājam sagatavot ziņojumu (kura kopijas jāiesniedz pusēm) un piedalīties lietas izskatīšanā, lai konsultētu tiesu.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Uzrādīšana

Pēc rīkojuma par uzrādīšanu katrai pusei jāiesniedz pārējām pusēm to dokumentu saraksts, kuri ir vai ir bijuši tās rīcībā vai kontrolē. Pēc tam pārējām pusēm ir tiesības pārbaudīt dokumentus un iegūt to kopijas. Par kopēšanu var tikt iekasēta maksa.

Fakta liecinieki

Tiesa uzdod pusēm pirms tiesas procesa iesniegt parakstītas liecinieku liecības par katru liecinieku, uz kura pierādījumiem tās plāno balstīties. Liecību var sagatavot liecinieks, taču bieži to sagatavo tās puses advokāts, kuras vārdā liecinieks sniedz pierādījumus. Liecībā būtu pilnībā jāiekļauj liecinieka pierādījumi, kas formulēti paša liecinieka vārdiem, ja tas ir praktiski iespējams.

Ja pusei ir uzdots iesniegt liecinieka liecību, bet tā to nevar iegūt, puse var lūgt tiesas atļauju iesniegt liecinieka pierādījumu kopsavilkumu, norādot pierādījumus, kurus liecinieks varētu sniegt, vai jautājumus, par kuriem liecinieks plāno sniegt pierādījumus vai par kuriem puse plāno noprotināt liecinieku. Ja tiesa uzdod iekļaut lietā liecinieka pierādījumus, liecinieks mutiski sniedz pierādījumus tiesas ieceltam ekspertam. Noprotināšana tiks veikta tā, it kā tā notiktu tiesas prāvā, ar visām iespējām veikt liecinieka savstarpēju noprotināšanu, un tiks sagatavots pierādījumu protokols.

Liecinieki eksperti

Ja tiesa dod atļauju ekspertu pierādījumiem, puses sagatavo norādījumus ekspertam(-iem). Ja ir kopīgs eksperts un puses nevar vienoties par norādījumiem, tās var sniegt ekspertam atsevišķus norādījumus. Eksperts, kura galvenais pienākums ir atbildēt tiesai, nevis pusei vai pusēm, kas dod norādījumus, sagatavos rakstisku ziņojumu. Pēc tam puse var uzdot rakstiskus jautājumus ekspertam, kuram puses kopā vai atsevišķi deva norādījumus. Ja ir atsevišķi eksperti, tiesa var arī norādīt, ka ekspertiem ir jāapspriežas, lai noteiktu jomas, kurās pastāv vienprātība un domstarpības. Lieciniekiem ekspertiem ir tiesības saņemt samaksu par saviem pakalpojumiem, parasti no puses vai pusēm, kas dod norādījumus.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Kad puses pieprasa rīkojumus, lai tās varētu iegūt vai iesniegt pierādījumus, tiesai ir jāpārlicinās, ka attiecīgie pierādījumi ir atbilstoši un pieņemami. Apsverot, kā izmantot savas pilnvaras, tiesai ir arī jācenšas taisnīgi izskatīt lietas, kas ietver izdevumu ietaupīšanu un lietu izskatīšanu taisnīgi, ātri un samērīgi ar prasības nozīmīgumu, sarežģītību un vērtību. Šo apsvērumu dēļ tiesa var noraidīt pieteikumus vai izdot rīkojumus pēc savas iniciatīvas (piemēram, pieprasot pusēm iecelt vienu kopīgu ekspertu, nevis atsevišķus ekspertus).

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Fakti var tikt pierādīti ar pierādījumiem, prezumpcijām un secinājumiem, kas izriet no pierādījumiem, un tiesas atzītiem vispārzināmiem faktiem (skatīt iepriekš). Pierādījumu veidi, uz kuriem var paļauties civilprocesā, ir liecinieku liecības, dokumenti un lietiskie pierādījumi. Dokumenti var būt papīra dokumenti, datorieraksti, fotogrāfijas un video un audio ieraksti. Lietiskos pierādījumus veido citi materiālie objekti, kas attiecas uz strīdīgiem jautājumiem un ir iesniegti tiesā, piemēram, izstrādājumi, kas ir intelektuālā īpašuma strīda priekšmets. Tie var ietvert arī tiesneša veiktu negadījuma vietas apmeklējumu.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Parasti liecinieki sniedz savus pierādījumus mutiski tiesas sēdē. Tomēr, kā minēts iepriekš, katrai pusei ir jāiesniedz liecinieka liecība par katru liecinieku, uz kura pierādījumiem puse plāno paļauties. Tiesas sēdē lieciniekam tiks lūgts apstiprināt savas liecības patiesumu un precizitāti, kas pēc tam tiks uzskatīts par liecinieka pierādījumu tās puses vajadzībām, kura viņu uzaicināja. Ja ir iesniegts vienīgi liecinieka pierādījumu kopsavilkums, lieciniekam būs jāsniedz plašāki mutiski pierādījumi.

Liecinieki eksperti iesniedz savus pierādījumus rakstiskos ziņojumos, ja vien tiesa nenosaka citādi. Ekspertu ziņojumā jāizklāsta secinājumi, fakti un pieņēmumi, ar kuriem tas pamatots, un eksperta norādījumu būtība. Tiesa lems, vai arī ekspertam būs jāpiedalās tiesas sēdē, lai sniegtu mutiskus pierādījumus. Tiesas ieceltam vērtētājam nebūs jāsniedz mutiski pierādījumi.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Tiesai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz jebkura pierādījuma svaru vai ticamību. Nav aizliegts pievienot ārpus tiesas sniegtu liecību kā pierādījumu faktiem, ko satur šī liecība ("netiešos" pierādījumus), tāpēc puse var balstīties uz vēstuli kā pierādījumu attiecībā uz tās saturu vai uz liecinieka veiktu citas personas liecības atstāstījumu. Tomēr netiešiem pierādījumiem bieži ir mazāka nozīme nekā tiešai liecībai, jo īpaši, ja liecības sagatavotāju varēja uzaicināt sniegt pierādījumus.

Daži dokumenti un ieraksti tiek pieņemti kā īsti. Piemēram, uzņēmumu un valsts iestāžu dokumenti tiek pieņemti kā īsti, ja tos par tādiem ir apstiprinājusi uzņēmuma vai valsts iestādes amatpersona. Un dažādu veidu oficiālu dokumentu (piemēram, tiesību aktu, nolikumu, rīkojumu, līgumu un tiesas ierakstu) īstumu var pierādīt ar drukātām vai apliecinātām kopijām bez papildu pierādījumiem.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Daži darījumi (piemēram, testamenti un zemes pārdošana) jāveic rakstiski, un tāpēc to pierādīšanai būs nepieciešami dokumentāri pierādījumi.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Parasti civilprocesā lieciniekus, kuri ir kompetenti sniegt pierādījumus, var piespiest darīt. Puse, kas vēlas nodrošināt liecinieka piedalīšanos tiesas prāvā, sagatavo pavēsti lieciniekam, pieprasot lieciniekam ierasties tiesā pierādījumu sniegšanai. Kad tiesa ir izdevusi un pienācīgi iesniegusi pavēsti lieciniekam, tā ir saistoša lieciniekam līdz tiesas sēdes beigām.

Ja tiesa izdod rīkojumu, ka liecinieka pierādījumi būtu jāpievieno lietai, bet liecinieks nepiedalās tiesas sēdē vai atsakās atbildēt uz likumīgiem jautājumiem, puse, kas pieprasa pievienošanu, var lūgt turpmāku rīkojumu lieciniekam piedalīties tiesas sēdē vai atbildēt uz jautājumiem.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Vispārīgais noteikums par to, ka kompetenti liecinieki var tikt piespiesti liecināt, neattiecas uz karalieni, ārvalstu suverēniem un viņu māsaimniecībām, ārvalstu diplomātiskajiem aģentiem un konsulārajām amatpersonām, noteiktu starptautisku organizāciju pārstāvjiem, kā arī tiesnešiem un zvērīnātajiem (saistībā ar viņu rīcību šajos amatos). Pušu laulātos un radniekus var piespiest sniegt pierādījumus civilprocesā.

Lieciniekiem, kuriem parasti var prasīt sniegt pierādījumus, tomēr ir tiesības neļaut pārbaudīt dažus dokumentus un atteikties atbildēt uz dažiem jautājumiem, pamatojoties uz privilēģijām. Galvenie privilēģiju veidi ir advokāta un klienta saziņas konfidencialitāte (attiecas uz saziņu, kas tiek veikta, lai sniegtu vai lūgtu juridiskas konsultācijas vai lai iegūtu pierādījumus tiesvedībai), "neskaršanas" privilēģija (attiecas uz saziņu starp pusēm, kas tiek veikta ar vienu vienīgu mērķi mēģināt panākt kompromisu strīdā, piemēram, piedāvājumiem nokārtot prasību), kā arī privilēģija neliecināt pret sevi (kas nozīmē, ka lieciniekam nevar prasīt sniegt pierādījumus, ja pastāv reālas briesmas, ka tās varētu pakļaut liecinieku vai liecinieka dzīvesbiedru kriminālvajāšanai vai sodam Gibraltārā). No privilēģijas var atteikties.

Pierādījumus var neatklāt, arī pamatojoties uz sabiedrības interešu neaizskaramību, ja to atklāšana būtu pretrunā sabiedrības interesēm. Pierādījumi, ko var attiecināt uz imunitāti, ir pierādījumi, kas attiecas uz valsts drošību, diplomātiskajām attiecībām, centrālās valdības darbībām, bērnu labklājību, noziegumu izmeklēšanas un informatoru aizsardzību. Turklāt žurnālistiem netiek prasīts atklāt savus avotus, ja vien informācijas atklāšana nav nepieciešama taisnīguma vai valsts drošības interesēs vai nekārtību vai noziegumu novēršanai.

Banku darbiniekus nevar piespiest uzrādīt bankas finanšu dokumentus vai sniegt pierādījumus par to saturu, ja vien tiesai nav īpaša pamata to uzdot, bet tiesa var noteikt, ka personai ir jāpārbauda vai kopēt bankas konta ierakstus.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Liecinieks, kurš pēc lieciniekam paredzētas pavēsts saņemšanas neierodas tiesā vai atsakās sniegt liecības, var tikt apsūdzēts par necieņas izrādīšanu pret tiesu un apcietināts.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Visi pieaugušie ir kompetenti sniegt pierādījumus civilprocesā, izņemot, ja viņi nespēj izprast zvēresta būtību, kas lieciniekiem jānodod, vai nespēj sniegt racionālus pierādījumus, piemēram, garīgas slimības dēļ. Ja liecinieks bērns nesaprot zvēresta būtību, viņa vai viņas pierādījumus aizvien var pieņemt, bet tikai tad, ja tiesa ir pārliecināta, ka bērns saprot pienākumu runāt patiesību un viņam ir "pietiekama izpratne, lai pamatotu savu pierādījumu uzklaušanu".

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklusot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklusīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Tiesneša un pušu uzdevumi

Parasti liecinieki tiesas sēdē sniedz "galvenos pierādījumus", atbildot uz neuzvedinošiem jautājumiem, ko uzdeva tās puses aizstāvis, kas uzaicināja attiecīgo liecinieku. Tomēr tagad galvenais liecinieka pierādījums būs liecinieka liecība, ja vien tiesa nenoteiks citādi. Pēc tam liecinieku var nopratināt pretējās puses aizstāvis, kurš var uzdot lieciniekam uzvedinošus jautājumus. Var tikt savstarpēji nopratināti arī liecinieki eksperti, kuri tiesas sēdē sniedz mutiskus pierādījumus, bet puses nevar savstarpēji nopratināt tiesas ieceltu vērtētāju. Tiesnesis var uzdot jautājumus lieciniekiem, parasti, lai precizētu viņu atbildes uz aizstāvja jautājumiem.

Pierādījumi, ko sniedz, izmantojot videosavienojumu

Izmantojot videosavienojumu, pierādījumus var sniegt vienīgi tad, ja tiesa dod atļauju. Apsverot, vai izdot rīkojumu, kas ļauj sniegt pierādījumus šādā veidā, tiesa ņems vērā to, cik ērti ir izmantot videokonferences funkciju (īpaši, ja liecinieks nejutās labi vai atrodas ārzemēs), izmaksas vai ietaupījumus, kas saistīti ar videosavienojuma izmantošanu, un ietekmi uz procesa taisnīgumu (tostarp ierobežotāku iespēju tiesai kontrolēt un novērtēt liecinieku).

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Ja pa pastu vai telekomunikāciju sistēmu nosūtītie paziņojumi (kas ietver tālruna zvanus, faksus un e-pasta ziņojumus) tiek nelikumīgi pārtverti, pierādījumus par šo paziņojumu saturu nevar iesniegt tiesvedībā. Pretējā gadījumā pierādījumi parasti ir pieļaujami, pat ja tie iegūti neatbilstošā veidā. Tomēr tiesai ir tiesības izslēgt pierādījumus, kas citādi būtu pieņemami. Lemjot, kā rīkoties, tiesa līdzsvaros pierādījumu nozīmi ar neatbilstošās rīcības smagumu. Ja apstākļi neattiecināto pierādījumu izslēgšanu, tiesa var sodīt pusi, kas rīkojusies neatbilstoši, citādā veidā, piemēram, piespriežot tai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Lietas liecības (t. i., oficiālus dokumentus, kuros izklāstīta katras puses argumentācija) var izmantot kā pierādījumu starpposma sēdēs, bet tos neuzskatīs par pierādījumiem tiesas prāvā.

Procesa dalībnieku sniegtās liecinieku liecības ir pieņemamas kā pierādījumi tādā pašā mērā kā liecības, ko sniegušas puses, kas nav lietas dalībnieki.

Lapa atjaunināta: 09/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.